

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN PERFORMANSLARININ AKADEMİSYENLER TARAFINDAN ANALİTİK HİYERARŞİ SÜRECİ İLE DEĞERLENDİRİLMESİ (UŞAK ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ)

EVALUATING PERFORMANCE OF UNIVERSITY STUDENTS ACCORDING TO
ACADEMICIANS USING ANALYTIC HIERARCHY PROCESS
(THE CASE OF UŞAK UNIVERSITY)

Mustafa SOBA¹

Öz

Karar verme problemlerinin çözümünde ve çok kriterli seçenekler arasından en uygun olanının seçilmesinde sürekli olarak başvurulmakta olan tekniklerden birisi Analitik Hiyerarşi Sürecidir. Analitik Hiyerarşi Süreci (AHS), nicel ve nitel seçenekleri bir araya getirerek karar vericilerin göreceli ağırlıklarını hesaplamasına kolaylık sağlar. Ağırlıkların hesaplanması seçenekler arasından en uygununun seçilmesine olanak sağlayacaktır. Bu yöntem sayesinde karar verme konusunda sıkıntı yaşayan karar vericilerin seçim yapmaları kolaylaşmaya başlamıştır.

Üniversitelerde verilen eğitimin günümüzde gün geçtikçe önemini arttırarak gelişmesi şüphesiz üniversitelerde eğitim veren akademisyenler tarafından da sağlanmaktadır. Üniversitelerin kurulma amacı kaliteli bir eğitim anlayışı sunarak geleceğin genç beyinlerini yetiştirebilmek ve gerekli iş gücünü karşılayabilmektir. Bu yüzden sürekli olarak üniversitelerde öğrenciler için, öğrencilerin isteklerini ve ihtiyaçlarını karşılayabilmek amacıyla öğrenci profilleri hazırlanmış, akademisyenleri değerlendirme formları oluşturulmuş ve daha iyi bir eğitim ortamının nasıl oluşturulabileceğinin araştırılması için çeşitli anketler düzenlenmiştir. Yapılan çalışmalardan farklı olarak bu çalışmada ise Uşak Üniversitesi öğrencileri temel alınarak akademisyenler tarafından kendi fakülte öğrenci profillerinin çıkarılması ve öğrenci performanslarının değerlendirilmesi istenmiştir. Uşak Üniversitesinin tüm fakültelerinde ders veren 9 akademisyenin öğrenci profilleriyle ilgili görüşlerinden faydalanılarak 14 kriter belirlenmiştir ve daha sonra bu 14 kriter ile ilgili anket soruları hazırlanarak fakültelerde derslere giren 90 akademisyenle cevaplandırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Analitik Hiyerarşi Süreci, Çok Kriterli Karar Verme, Öğrenci Performansı

Abstract

Analytic Hierarchy Process (AHP) is one of the methods applied very often in order to solve the multi criteria decision making problems and choose the best selection. AHP ease to calculate the relative weights of decision makers by combining qualitative and quantitative selections. Calculating the weights will allow to choose the best option. It has been easy to make a decision for decision makers as to solve difficult problems.

Academicians provide major supports to education quality in universities which is developed day by day. The purpose of the establishment of universities is to meet the labor force and to train young mind by offering a quality approach to education. Because of this aim, there have been many student profiles to meet the wishes and needs of students, and there have also been created forms for academicians for how to build a better learning environment by applying various surveys. Unlike studies, in this study on the basis of students in Uşak University, academicians were asked to evaluate the performance of students in his/her faculty. By benefiting to take views of some 9 of academicians, 14 criteria was determined, later 14 questionnaire was prepared and responded by 90 academicians.

Key Words: Analytic Hierarchy Process, Multi Criteria Decision Making, Student Performance

¹ Yrd. Doç. Dr., Uşak Üniversitesi İİBF, İşletme Bölümü, mustafa.soba@usak.edu.tr

1.GİRİŞ

Çağımızın gereklerinden birisi de uygulama ve ürettikleri bilgiyi gerçek hayata yansıtabilen başarılı bireyler yetiştirebilmektir. Çünkü sürekli yeni bilgilerin ortaya çıkması ve bilginin değerli olması günümüzü bir bilgi çağı haline getirmiştir. Bireyleri, bilgiyi araştırma, işleme ve sunma için yetiştirme işlemleri ise günümüzde üniversite ortamlarında verilen eğitimle sağlanmaya çalışılmıştır (Korukoğlu,2003:83). Öğrenciler güçlü bir eğitimin yanı sıra öğrendikleri teorik bilgileri yapmış oldukları stajlarla gerçek hayatta uygulama fırsatı bulurlar. Öğrenim gördükleri üniversitelerin kariyer için oldukça geniş bir alanda olanaklar sunmasını dileyen öğrenciler aynı zamanda yüksek lisans eğitiminde veya iş hayatında gerekebilecek olan tüm donanımları, gerek bilgi ve gerekse bilgiyi en iyi şekilde kullanabilme yetisini en iyi şekilde almak isterler.

Üniversitelerde idare tarafından yapılan çeşitli çalışmalar öğrencilerin beklentilerini karşılayabilmek ve bu beklentilere cevap verebilmek adına üniversite yönetimine önemli fırsatlar sunmaktadır. Ancak yapılan araştırmaların çoğu öğrenci temelli olduğu için bazı sonuçlar tek taraflı değerlendirmelere neden olmaktadır. Çünkü öğrencilerin birçoğunun Üniversiteye giriş sınavından almış olduğu sonuca göre tercihlerinin şekillendiği yapılan anketlerden anlaşılmıştır. Fakültede ders veren akademisyen kadrosunun öğrenciler hakkındaki görüşlerinden yola çıkılarak bazı önemli kriterler ortaya çıkarılmıştır. Bu kriterler Analitik Hiyerarşi Süreci'yle (AHS) değerlendirilerek öğrencilerin öğrenim gördüğü fakültelerde ne kadar başarılı oldukları saptanmış ve fakülteler kendi aralarında öğrenci odaklı olarak sıralanmıştır.

Analitik Hiyerarşi Süreciyle, karmaşık yapıda görülebilecek sorunlar küçük parçalara ayrılarak giderilebilmekte ve problem basit ve anlaşılır bir yapıya dönüştürülebilmektedir. Analiz edilen problemin tamamını değil her aşamasında problemin elemanlarının sadece ikişer ikişer değerlendirilerek basite indirgemeyi de sağlamış olur. Objektif kararların yanı sıra karar vericilerin tecrübe ve deneyimlerini değerlendirmeye katan bir yöntem olarak da Analitik Hiyerarşi Süreci sık kullanılan metotlardan birisidir (Özdamar,2004: 2).

2.ÖĞRENCİ DERS PROFİLLERİ

Üniversitelerde öğrencilere dört yıllık lisans döneminde ve iş yaşantılarında gerekli olabilecek tüm bilgi ve becerilerin sağlanması akademisyenler tarafından karşılanmaktadır. Ancak bu tek taraflı bir iletişim olmamalıdır. Çünkü akademisyenler ne kadar çok bilgi, beceri ve deneyimlerini öğrencilerle paylaşacak olsa da öğrencilerin ders içerisinde sergilemiş

olduğu tutum ve davranışlar başarı yüzdesinin artması ya da azalmasına sebep olacaktır. Böylelikle öğretici ve öğrenci arasında verimli bir geri dönüşüm sağlanmış olacaktır. Gerekli araştırmalar yapıldıktan sonra öğrencilerin yaşantılarında başarılı olabilmelerine katkı sağlayacak, üniversite yerleşkesindeki ve derslerdeki tutumlarını sergileyen bazı kriterler öne çıkmıştır. Bunlar: Hazırlık, Heveslilik, Aktiflik, Yeterlilik, Performans, Verimlilik, Takiplik, Keşfedicilik, Arkadaşlarıyla ve Akademisyenlerle Nezaket, İletişim, Yabancı Dil Etkinliği, Memnuniyet ve Başarıdır. Bu kriterlerin uygulanıp uygulanmaması öğrencinin istek ve hevesiyle gerçekleşmesi mümkündür. Aynı zamanda bu kriterler değerlendirildiğinde fakülte bazlı bir sıralamada yapılmış olacaktır.

3.ANALİTİK HİYERARŞİ SÜRECİ (AHP)

Analitik Hiyerarşi Süreci karmaşık yapıları problemlerde, çok seçenekli kriterler arasından seçim yapabilmekte ve seçimleri en uygun olanından aşağıya doğru bir sıralama yapabilmek için sıkça kullanılan bir metottur. AHS metodu ile ilgili: Müşteri Şikâyetlerinin Analizi (Oğuzlar,2007), Forvet Oyuncularının Yetenek ve Becerilerine Göre Değerlendirilmesi (Sipahi ve Or,2005), Üniversite Öğrencilerin İşletme Bölümünü Seçmelerinde Etkili Olan Öncelikli Faktörlerin Analizi (Kara ve Karaca,2010), Banka Performans Değerlendirme (Albayrak ve Erkut,2005), Öğrencilerin GSM Operatörünün Tercihi (Dündar ve Ecer,2008) çalışmaları yapılmıştır.

Thomas L. Saaty tarafından 1970'li yıllarda geliştirilen AHS metodu, çoklu kriter ve önem seviyelerinin belirlenmesinde yapısal bir davranış göstermektedir. Karar verme sürecinde gruplara ve bireylere sayısal ve sayısal olmayan faktörleri birleştirerek beraber kullanma olanağı sunan AHS metodu sade ve uygulanabilir bir yöntemdir (Eleren,2007:51).

En iyi seçeneği belirlerken çözülmeye çalışılana karar verme problemlerinde, birden çok kriterin bulunması durumunda AHS sayesinde her bir kriter için diğer seçeneklerin ikili karşılaştırmaları yapılarak alternatiflerin sıralamasını yapmak mümkündür (Dündar,2008:219). Analitik Hiyerarşi Süreci karmaşık yapılarda bulunan durumu temel parçalarına ayırır. Ayrılan bu temel parçaları bir hiyerarşi düzenine getirerek, ayrı ayrı her bir değişken için yapılan öznel değerlendirmelerde bulunularak nicel yorumlamalara çevirir. Değişkenlerden hangilerinin mevcut sorunun sonuçlarını değiştirebileceğini veya etkileyebileceğini ve böylece hangi sorunun hangi derecede öneme sahip olduğunu belirlemek için öznel değerlendirmeleri inceleme fırsatı bulur (Saaty,2001:5).

AHS metodunun temelini oluşturan üç ana unsur vardır. Bunlar; hiyerarşi yapısının oluşturulması, kriterlerin önceliklerinin belirlenmesi ve sonuçlarının değerlendirilmesi işlemleridir. AHS'nin aşamaları bu üç temel unsur üstüne kurulu sistematik bir yaklaşımdır. Bu aşamalar (Koçak,2003;70):

- Problemin tanımlanması
- Kriterlerin tanımlanması
- Alternatiflerin belirlenmesi
- Hiyerarşik yapının oluşturulması
- Nisbi önem ölçeğinin belirlenmesi
- Kriterlerin ikili karşılaştırma matrislerinin oluşturulması
- Tutarlılık analizinin yapılması
- Kriterler ve problemin tümü için toplam önceliklerin hesaplanması
- En yüksek önceliğe sahip alternatifin seçilmesi

AHP metodunda problem ve kriterler tanımlandıktan sonra kriterlerin alternatifleri belirlenir ve hiyerarşik yapının gövdesi oluşturulur. Hiyerarşik yapı oluşturulduğunda kriterlerin birbirlerine karşı ikili karşılaştırmaları yapılarak öncelik değerleri hesaplanır. Bu hesaplama aşağıdaki göreceli ölçek tablosundan yararlanılarak yapılır (Saaty,1986:843):

Tablo 1: Görelî Önem Skalası

Önem Derecesi	Tanım	Açıklama
1	Eşit Önem	İki faktör eşit düzeyde öneme sahiptir
3	Orta Düzeyde Önem	Bir faktör diğerine göre biraz daha önemlidir
5	Ortadan Daha Fazla Düzeyde Önem	Bir faktör diğerine göre oldukça önemlidir
7	Kuvvetli Düzeyde Önem	Bir faktör diğerine göre kuvvetli düzeyde önemlidir
9	Çok Kuvvetli Düzeyde Önem	Bir faktör diğerine göre kesinlikle daha önemlidir
2,4,6,8	Ortalama Değerleri	Ara değerler, yargıda uzlaşma gerektiğinde kullanılır

Kaynak: (Saaty,1986:843)

Tablo 2'deki matriste w_i/w_j terimi, sonuca ulaşmak için i.kriterin j. Kriterden ne kadar daha fazla önemli olduğunu belirtmektedir. Bu işlemde Tablo 1'de gösterilen göreceli ölçek kullanılmaktadır. Örneğin bu değer 5 ise, i. kriterin j. kritere göre kuvvetli düzeyde önemlidir diye yorumlanmaktadır. Bu durumda benzer şekilde j. Kriter i. Kritere göre 1/5 düzeyinde önemli olduğu anlaşılmaktadır (Güngör ve İşler,2005:23).

Tablo 2: Kriterler Karşılaştırma Matrisi

	Kriter-1	Kriter-2	Kriter ...	Kriter-n
Kriter-1	w1/w1	w1/w2	w1/wn
Kriter-2	w2/w1	w2/w2	w2/wn
Kriter
Kriter-n	wn/w1	wn/w2	wn/wn

Kaynak: Saaty (1990)

AHS’de dikkate alınması gereken konulardan bir diğeri ise karar vericiler tarafından verilen önem derecelerinin tutarlı bir şekilde verilmesidir. Karar vericiler kriterle arasında kıyaslama yaparken tutarlı bir şekilde değerlendirme yapıp yapmadığını ölçebilmek için tutarlılık oranından yararlanır. En büyük öz değer λ_{max} ise, matrisin tutarlı olması $\lambda_{max}=n$ olmasının gerektiğini göstermektedir (Sekreter, vd.,2004;142). Eşitlikte gösterilen tutarlılık endeksinin (CI), tablo 3 ile gösterilen rasgelelik göstergesine bölünmesiyle tutarlılık oranına ulaşılmış olur (Erkiletlioğlu,2000:76).

$$CI=(\lambda_{MAX}-n)/(n-1)$$

Tablo 3: Rastgele İndeks Sayısı

n	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Rassallık göstergesi	0	0	0,58	0,9	1,12	1,24	1,32	1,41	1,45	1,49	1,51	1,48	1,56	1,57	1,59

Kaynak: (Saaty, 1980: 21)

Tutarlılık oranının 0,10’dan küçük çıkması karar vericilerin vermiş olduğu kararların güvenilir ve tutarlılığı olduğunu göstermektedir (Öner ve Ülengin,1995:1109). Tutarlılığın sağlanamaması durumunda yarguların tekrardan gözden geçirilmesi gerektiği yada hipotezin doğru bir şekilde kurulması ve sürecin en baştan ele alınması gerekmektedir (Yurdakul,2002:25).

4.UYGULAMA

Uşak Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Mühendislik Fakültesinde ders veren akademisyenlere öğrencilerin derslerdeki durumlarıyla ilgili sorular sorulmuş ve öğrencilerin derslerde göstermesi gerektiğine inanılan 14 kriter ortaya çıkarılmıştır. Daha sonra bu 14 kriter ile ilgili anket soruları hazırlanarak fakültelerde derslere giren 90 akademisyenle cevaplandırılmıştır.

Akademisyenler yöneltilen 14 soru aşağıdaki gibidir:

1. HAZIRLIK(Öğrenciler ders saatine o günün dersi ile ilgili hazırlanarak gelirler)
2. HEVESLİLİK (Öğrenciler derse arzu ve şevk ile gelirler)
3. AKTİFLİK (Öğrenciler ders anında canlı, hareketli, çalışkan ve faaldirler)
4. YETERLİLİK (Derslerde verilen eğitimi almak için yeterli bilgiye sahiptirler)
5. PERFORMANS (Öğrenciler derslerde verilen eğitim için gereken maksimum enerjiyi kullanmaktadırlar)
6. VERİMLİLİK (Akademisyenlerin vermiş olduğu bilgileri öğrenciler verimli şekilde kullanmaktadırlar)
7. TAKİPLİK (Öğrenciler dersi zamanında ve dersleri kaçırmadan takip etmektedirler)
8. KEŞFEDİCİLİK (Öğrenciler dersle ilgili almış oldukları bilgileri yorumlayabilirler ve bunlarla ilgili yeni fikirler ortaya koyabilmektedirler)
9. NEZAKET-AKADEMİSYEN (Okul içinde, dışında ve dersin verildiği ortamda öğrenciler akademisyenlere karşı saygılıdır)
10. NEZAKET-ARKADAŞ (Okul içinde ve dışında öğrenciler birbirlerine karşı üniversite öğrenciliğine yakışır tarzda davranmaktadırlar)
11. İLETİŞİM (Öğrenciler kendilerini rahatça ifade edebilmekte, akademisyenlerle ve idarecilerle temasa geçebilmektedir ve düşüncelerini rahatça aktarabilmektedirler)
12. YABANCI DİL ETKİNLİĞİ (Öğrenciler mezuniyet sonrasında da düşünerek yabancı dillerini geliştirebilme gayretindedirler)
13. MEMNUNİYET (Öğrenciler seçmiş olduğu bölümden memnundurlar ve gelecek kaygısı taşımamaktadırlar)
14. BAŞARI (Öğrenciler 4 yıl boyunca almış oldukları eğitim bilgileri sayesinde iş hayatında başarılı olabileceklerdir)

Böylelikle fakültelerdeki öğrencilerin ders içi ve dışı performansları ölçülmek istenmekte olup diğer fakülte öğrencileriyle bir kıyaslanma yapılmıştır. Tablo 4'te akademisyenler tarafından cevaplandırılmış kriterlerin değerleri görülmektedir.

Tablo 4: Fakültelerin Kriterlere Ait Sayısal Değeri

KRİTERLER	EĞİTİM FAKÜLTESİ	FEN EDEBİYAT	GÜZEL SANATLAR	İİBF	MÜHENDİSLİK
HAZIRLIK	2,05	2,37	2,66	1,82	1,77
HEVESLİLİK	2,41	2,75	2,33	2,88	2,88
AKTİFLİK	2,76	3,06	3,33	2,94	3,22
YETERLİLİK	3,00	2,37	2,66	3,11	3,00
PERFORMANS	2,29	2,43	3,33	2,41	2,44
VERİMLİLİK	2,41	2,87	3,33	3,05	2,94
TAKİPLİK	3,05	3,43	3,00	3,70	2,77
KEŞFEDİCİLİK	2,47	2,50	2,66	3,05	2,83
NEZAKAET AKA.	4,00	3,93	4,33	4,17	4,16
NEZAKET ARK.	3,47	3,50	4,33	3,94	3,50
İLETİŞİM	3,58	3,56	3,00	3,58	3,66
YABANCI DİL	2,00	2,31	2,66	2,52	2,77
MEMNUNİYET	2,64	2,00	3,00	2,76	2,38
BAŞARI	3,00	3,12	4,00	3,70	3,05

Anket soruları 5'li Likert Ölçeği ile ölçüldüğü için yukarıdaki veriler 1- Kesinlikle Katılmıyorum, 2-Katılmıyorum, 3-Kararsızım, 4-Katılıyorum, 5-Kesinlikle Katılıyorum aralıklarında değerlendirilmiştir. Örneğin Akademisyenler “Başarı” kriterinde öğrencilerin başarılı olduğu hususunda Eğitim Fakültesinde tam anlamıyla bir karar veremediği gibi Güzel Sanatlar Fakültesi öğrencileri için başarılı olduklarına katılmaktadır.

Tablo 5: Kriterlerin Normalizasyon Hali

KRİTERLER	EĞİTİM FAKÜLTESİ	FEN EDEBİYAT	GÜZEL SANATLAR	İİBF	MÜHENDİSLİK
HAZIRLIK	0,19	0,22	0,25	0,17	0,17
HEVESLİLİK	0,18	0,21	0,17	0,22	0,22
AKTİFLİK	0,18	0,20	0,22	0,19	0,21
YETERLİLİK	0,21	0,17	0,19	0,22	0,21
PERFORMANS	0,18	0,19	0,25	0,19	0,19
VERİMLİLİK	0,16	0,20	0,23	0,21	0,20
TAKİPLİK	0,19	0,22	0,19	0,23	0,17
KEŞFEDİCİLİK	0,18	0,18	0,20	0,23	0,21
NEZAKAET AKA.	0,19	0,19	0,21	0,20	0,20
NEZAKET ARK.	0,18	0,19	0,23	0,21	0,19
İLETİŞİM	0,21	0,20	0,17	0,21	0,21
YABANCI DİL	0,16	0,19	0,22	0,20	0,23
MEMNUNİYET	0,21	0,16	0,23	0,22	0,19
BAŞARI	0,18	0,18	0,24	0,22	0,18

Güzel Sanatlar Fakültesinin öğrencileri diğer fakültelerin öğrencilerine göre derslere daha hazırlıklı gelmektedirler. Bunun sebebi derslerin daha çok uygulamalı geçtiği için olabilir. İktisadi İdari Bilimler Fakültesi ve Mühendislik Bölümünde olan öğrenciler diğer fakültelerin öğrencilerine göre derslerde daha istekli ve hevesli davranmaktadırlar. Güzel Sanatlar Fakültesinin Öğrencileri aktiflik konusunda da diğer öğrencilere oranla daha

aktiftirler. Bunun sebebi ise diğer bölümlere oranla Güzel Sanatlar Fakültesindeki bölümlerde okumanın kendi yetenek ve becerileriyle yerleşmiş olmalarından kaynaklanabilir. İktisadi İdari Bilimler Fakültesinin öğrencileri diğer öğrencilere göre aldıkları eğitimi daha yeterli bir şekilde kullanabildikleri görülmüştür. Güzel Sanatlar Fakültesinin öğrencileri okul içinde veya dışında almış oldukları eğitimi performanslarına iyi yansıttıkları akademisyenleri tarafından değerlendirilmiştir. Güzel Sanatlar Fakültesi 0,23 ortalamayla birinci, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi 0,21 ortalamayla ikinci sırada çıkmıştır. İktisadi İdari Bilimler Fakültesi öğrencileri dersleri fazla devamsızlık yapmadan ve dersi ders saatlerinde takip ettikleri görülmüştür. Onları Fen Edebiyat öğrencileri 0,22 ile izlemektedir. İktisadi İdari Bilimler Fakültesi öğrencileri derslerde almış oldukları bilgi, tecrübe ve deneyimleri yaşantılarında da uygulamaya çalışıyor ve merak ettikleri konuları ders dışında da araştırıyor olmaları onları birinci sırada tutmuştur. Güzel Sanatlar Fakültesi Öğrencileri akademisyenlerine karşı daha fazla nezaket kuralları çerçevesinde yaklaştıkları görülmektedirler. Ancak diğer fakülte öğrencilerinin de bu konuda olumlu gözlemlendiği görülmüştür. Arkadaşlarıyla saygılı bir biçimde ilişkide olmaları da Güzel Sanatlar Fakültesi öğrencilerini bu konuda birinci sırada seçilmesine sebep olmuştur. Mühendislik, İktisadi ve İdari, Eğitim Fakültesi Öğrencileri iletişim konusunda hiçbir çekinceleri olmadan kafalarına takılan soruları sorabilen, rahat bir şekilde akademisyenlerle iletişime geçebilen öğrenci grubu olduğu 0,21 ile görülmektedir. Mühendislikte okuyan öğrencilerin yabancı dil kriterinde birinci çıkmalarının sebepleri diğer öğrencilere göre iş hayatlarında yabancı dil kullanma oranının daha fazla olabileceklerini düşündükleri için yabancı dil etkinliklerine daha fazla zaman ayırdıkları gözlenmiştir. Bu kriterde de Güzel Sanatlar Fakültesi ikinci sırada yer almıştır. Güzel Sanatlarda okuyan öğrenciler diğer fakültelerin öğrencilerine göre okudukları bölümlere göre daha çok memnun oldukları gözlenmiştir. Güzel Sanat Fakültesi Öğrencileri okul hayatlarında almış oldukları bilgileri kendi ihtiyaçları için olduğunu ve bunların hepsinin kendi başarılarına etkileyeceğini düşünmektedirler.

Tablo 6: Kriterlerin İkili Karşılaştırma Analizi

Kriterler	X1	X2	X3	X4	X5	X6	X7	X8	X9	X10	X11	X12	X13	X14
X1	1,0000	0,3333	0,3333	0,2000	0,3333	0,3333	0,2000	0,1429	0,2000	1,0000	1,0000	0,3333	0,2000	0,2000
X2	3,0000	1,0000	3,0000	3,0000	3,0000	0,3333	0,3333	1,0000	0,3333	2,0000	2,0000	1,0000	2,0000	0,1429
X3	3,0000	0,3333	1,0000	0,3333	1,0000	0,2000	0,2000	0,3333	0,1429	1,0000	2,0000	0,3333	0,3333	0,2000
X4	5,0000	0,3333	3,0000	1,0000	3,0000	0,3333	0,3333	3,0000	0,2000	1,0000	3,0000	2,0000	0,3333	0,2000
X5	3,0000	0,3333	1,0000	0,3333	1,0000	0,3333	0,2000	0,3333	0,2000	1,0000	0,3333	0,3333	0,3333	0,1429
X6	3,0000	3,0000	5,0000	3,0000	3,0000	1,0000	0,3333	3,0000	0,3333	3,0000	3,0000	2,0000	0,3333	0,3333
X7	5,0000	3,0000	5,0000	3,0000	5,0000	3,0000	1,0000	3,0000	0,3333	3,0000	5,0000	3,0000	3,0000	0,3333
X8	7,0000	1,0000	3,0000	0,3333	3,0000	0,3333	0,3333	1,0000	0,3333	2,0000	3,0000	2,0000	3,0000	0,3333
X9	5,0000	3,0000	7,0000	5,0000	5,0000	3,0000	3,0000	3,0000	1,0000	3,0000	7,0000	3,0000	3,0000	0,3333
X10	1,0000	0,5000	1,0000	1,0000	1,0000	0,3333	0,3333	0,5000	0,3333	1,0000	2,0000	3,0000	0,2000	0,2000
X11	1,0000	0,5000	0,5000	0,3333	3,0000	0,3333	0,2000	0,3333	0,1429	0,5000	1,0000	0,3333	0,3333	0,1429
X12	3,0000	1,0000	3,0000	0,5000	3,0000	0,5000	0,3333	0,5000	0,3333	0,3333	3,0000	1,0000	0,2000	0,2000
X13	5,0000	0,5000	3,0000	3,0000	3,0000	3,0000	0,3333	0,3333	0,3333	5,0000	3,0000	5,0000	1,0000	0,3333
X14	5,0000	7,0000	5,0000	5,0000	7,0000	3,0000	3,0000	3,0000	3,0000	5,0000	7,0000	5,0000	3,0000	1,0000

X1: Hazırlık Kriteri	X8: Keşfedicilik Kriteri
X2: Heveslilik Kriteri	X9: Nezaket Akademisyen
X3: Aktiflik Kriteri	X10: Nezaket Arkadaş
X4: Yeterlilik Kriteri	X11: İletişim Kriteri
X5: Performans Kriteri	X12: Yabancı Dil Kriteri
X6: Verimlilik Kriteri	X13: Memnuniyet Kriteri
X7: Takiplilik Kriteri	X14: Başarı Kriteri

Kriterlerin ikili karşılaştırmalarına göre karar vericilerin vermiş olduğu yargıların tutarlılığı 0,0943 çıkmıştır ve uygulamanın güvenilirliği anlaşılmıştır.

Tablo 7: Kriterlerin Ağırlıklı Puanları

Kriterler	Ağırlıklı Puanlar
HAZIRLIK	0,0171
HEVESLİLİK	0,0613
AKTİFLİK	0,0236
YETERLİLİK	0,0546
PERFORMANS	0,0217
VERİMLİLİK	0,0837
TAKİPLİK	0,1238
KEŞFEDİCİLİK	0,0666
NEZAKAET AKA.	0,1577
NEZAKET ARK.	0,0355
İLETİŞİM	0,0219
YABANCI DİL	0,0392
MEMNUNİYET	0,0874
BAŞARI	0,2058

Kriterlerin ikili karşılaştırmalı analizinden yola çıkılarak kriterlerin ağırlıklı puanları tablo 7'deki gibidir.

Tablo 8: Final Tablosu

	X1	X2	X3	X4	X5	X6	X7	X8	X9	X10	X11	X12	X13	X14
Eğitim Fakültesi	0,19	0,18	0,18	0,21	0,18	0,16	0,19	0,18	0,19	0,18	0,21	0,16	0,21	0,18
Fen Edebiyat	0,22	0,21	0,20	0,17	0,19	0,20	0,22	0,18	0,19	0,19	0,20	0,19	0,16	0,18
Güzel Sanatlar	0,25	0,17	0,22	0,19	0,25	0,23	0,19	0,20	0,21	0,23	0,17	0,22	0,23	0,24
İktisadi İdari	0,17	0,22	0,19	0,22	0,19	0,21	0,23	0,23	0,20	0,21	0,21	0,20	0,22	0,22
Mühendislik	0,17	0,22	0,21	0,21	0,19	0,20	0,17	0,21	0,20	0,19	0,21	0,23	0,19	0,18
Ağırlıklı Ortalama	0,0171	0,0613	0,0236	0,0546	0,0217	0,0837	0,1238	0,0666	0,1577	0,0355	0,0219	0,0392	0,0874	0,2058

Fakültelerin kriterler için normalize edilmiş halleri tabloya girilmiştir. Ve ağırlıklı ortalamalarıyla tek tek çarpılarak sıralama yapılmıştır.

Tablo 9: Fakülte Sıralaması

UYGUNLUK SIRASI	FAKÜLTELER	FAKÜLTELERİN UYGUNLUK KATSAYISI
1	Güzel Sanatlar	0,2149
2	İktisadi İdari Bilimler	0,2143
3	Mühendislik	0,1942
4	Fen Edebiyat	0,1902
5	Eğitim Fakültesi	0,1854

SONUÇ:

Yapılan çalışmada ilk önce, 9 öğretim üyesiyle yüz yüze görüşme yapılarak öğrencilerin performansını ölçmeye yararlı olacağı düşünülen 14 adet kriter oluşturulmuştur. Bu kriterler göz önüne alınarak oluşturulan anketler her fakültede homojen dağılım yaparak 90 öğretim üyesine verilerek cevaplandırılması istenmiştir. Anketler öğrencilerin üniversite yerleşkesi içinde ve ders eğitimi süresince göstermiş oldukları performanslarının değerlendirilmesi için cevaplandırılmıştır. Kriterler kendi aralarında Saaty' nin önem skalasına göre karşılaştırılarak, kriterlerin ağırlıklı ortalamaları elde edilmiştir. Daha sonra anket verilerini kullanarak fakültelerdeki öğrencilerin performansına göre Analitik Hiyerarşi Süreciyle fakülteler sıralaması yapılmıştır.

Çalışmanın sonucunda Güzel Sanatlar Fakültesi %21,49 ile uygunluk sırasına göre en önde yer almıştır. Bu fakültede eğitim gören öğrenciler, Üniversite giriş sınavında yeterli bir puanı aldıktan sonra kendi yetenek ve becerilerine göre mülakat sınavlarına da girip başarılı olmuşlardır. Öğrencilerin çok daha bilinçli olarak gelecekte icra edecekleri mesleklerini yapabilmeleri için kişisel yetenek ve becerileri sürekli kullanması kendilerinin 4 yıllık lisans süresince de etkili ve verimli oldukları söylenebilir.

İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinin tüm öğrencilerine tanınan “İdari Hakimlik, Kamuda Müfettişlik, Uzmanlık” gibi meslek sınavlarına da girebilme haklarından ve kendi meslek alanlarının da fazla oluşundan dolayı bu fakülte öğrencilerinin performanslarını sürekli yüksek tutma ihtiyacı doğurmuştur.

Mühendislik Fakültesi öğrencileri mezuniyet sonrasında sadece kendi alanlarında bir meslek sahibi olacaklarını düşündükleri ve kamu sınavlarına girme oranları diğer fakülte öğrencilerine göre daha az olduğu için kendilerini lisans süresi boyunca orta seviyede performans gösterme ihtiyacı hissettikleri söylenebilir.

Fen Edebiyat Fakülteleri mezunlarına daha önce sağlanan Pedagojik Formasyon eğitim hakkını ellerinden alınması ve böylece öğretmen adayı olabilmeye şanslarının ortadan kalkması sonucu bu fakülte öğrencilerinin fazla performans gösterme ihtiyacını azaltmıştır. Aksine, Eğitim Fakültesi Öğrencileri “zaten bir öğretmen adayı olabileceği” rahatlığıyla özellikle okul derslerindeki başarı performanslarının çok da gerekli olmadığı, kendileri için en önemli kriterin Kamu Personel Sınavı olduğu gerçeğini kabullenmektedirler.

Benzer konularda çalışma yapacak araştırmacılar kriterleri değiştirerek ya da çeşitlendirerek Analitik Hiyerarşi Süreci kullanabileceği gibi PROMETHEE, TOPSIS, ANP, ELECTRE gibi çok kriterli karar verme metodlarından yararlanabilirler.

KAYNAKÇA

- Albayrak, Yıldız Esra, ve Erkut Haluk. (2005). “Banka Performans Değerlendirmede Analitik Hiyerarşi Süreç Yaklaşımı,” *İtü Dergisi/d mühendislik Cilt 4, Sayı 6*, s.47-58.
- Dündar, Süleyman. (2008). “Ders Seçiminde Analitik Hiyerarşi Proses Uygulaması,” *Süleyman Demirel Üni. İ.İ.B.F. Dergisi, Cilt 13, Sayı 2*, s.217-226.
- Dündar, Süleyman, ve Ecer Fatih. (2008). “Öğrencilerin GSM Operatörü Tercihinin Analitik Hiyerarşi Süreci Yöntemiyle Belirlenmesi,” *Celal Bayar Üniversitesi İ.İ.B.F Yönetim ve Ekonomi Dergisi Cilt 15, Sayı 1*, s.192-205.
- Eleren, Ali. (2007). “Markaların Tüketici Tercih Kriterlerine Göre Analitik Hiyerarşi Süreci Yöntemi ile Değerlendirilmesi: Beyaz Eşya Sektöründe Bir Uygulama,” *Celal Bayar Üniversitesi İ.İ.B.F Yönetim ve Ekonomi Dergisi Cilt 14, Sayı 2*, s.47-64.
- Güngör, İbrahim ve İşler Didar Büyüker. (2005). “Analitik Hiyerarşi Yaklaşımı İle Otomobil Seçimi”, *ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 1, Sayı 2*, s.21-33
- Erkiletlioğlu A. (2000). “İşletmelerde Karar Verme ve Analitik Hiyerarşi Yöntemiyle Bir Uygulama,” *Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Ankara*.
- Kara, Mehmet ve Karaca Yağmur. (2010). “Üniversite Öğrencilerin İşletme Bölümünü Seçmelerinde Etkili Olan Öncelikli Faktörlerin Analitik Hiyerarşi Prosesi Metodu İle Analizi: Bozok Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesinde Bir Uygulama,” *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi Cilt 2, Sayı 1*, s.133-140.
- Koçak, Aydın. (2003). “Yazılım Seçiminde Analitik Hiyerarşi Yöntemi Yaklaşımı ve Bir Uygulama,” *Ege Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Ege Akademik Bakış Dergisi Sayı 3*, s.67-77.

- Korukoğlu, Ayşen. (2003). “Üniversite Öğrencilerinin Eğitimden Beklentileri, Ege Üniversitesi İ.İ.B.F. Örneği,” *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Cilt 8, Sayı.1*, s.79-89.
- Oğuzlar, Ayşe. (2007). “Analitik Hiyerarşi Süreci ile Müşteri Şikâyetlerinin Analizi,” *Akdeniz İ.İ.B.F Dergisi (14)*,s.122-134.
- Öner, A. ve Ülengin, F., (1995), “Silah Seçiminde AHP Yaklaşımı”, *Kara Harp Okulu,. 1. Sistem Mühendisliği ve Savunma Uygulamaları Sempozyumu*, s.1109-1122, Ankara.
- Özdamar, Devrim Yücel. (2004). “Analitik Hiyerarşi Süreci Yöntemi: Bir Satınalma İhalesinde Uygulanması,” *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi*
- Saaty, Thomas (1986). “Axiomatic Foundation of the Analytic Hierarchy Process,” *Management Science, Cilt 32, Sayı 7*, s.841-855.
- Saaty Thomas L.. (1990). “An Overview of The Analytic Hierarchy Process and Its Applications”, *European Journal Of Operational Research*, 48, s. 4.
- Saaty, T.L. ve Vargas, L. G., (2001). “Models, Methods, Concept and Applications of the Analytic Hierarchy Process,” *Kluwer Academic Publishers, London*.
- Sekreter M. S., Akyüz G. ve Çetin E.İ. (2004). “Şirketlerin Derecelendirilmesine İlişkin Bir Model Önerisi: Gıda Sektörüne Yönelik Bir Uygulama,” *Akdeniz İ.İ.B.F. Dergisi*, (8), s.139-155.
- Sipahi Seyhan, ve Or Erden. (). “Analitik Hiyerarşi Prosesi (Ahp) Tekniği ile Forvet Oyuncularının Yetenek ve Becerilerine Göre Değerlendirilmesi,” *Yönetim İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi İşletme İktisadi Enstitüsü Dergisi, Şubat 2005, Sayı 50*, s. 53-65
- Yurdakul M. (2002). “Measuring A Manufacturing System’s Performance Using Saaty’s System with Feedback Approach,” *Integrated Manufacturing Systems*, 13/1, s:25-34.